

HEAD UUT KOOLIAASTAT!

1. september Tabasalu Ühiskooli 2B klassis.

UUS LÄHIAJALOO ÕPIK TAOTLEB TERVIKLIKKUST JA SEOSTE LOOMIST

Ilmumas on 9. klassi ajalooõpik, mille autoriteks Erkki Bahovski ja Milvi Martina Piir.

Õpiku pealkirjaks on „Valgus ja varjud: 20. sajand ajalooõpik. Kuidas te autoritena seda lahti mõtestaksite?”

Milvi Martina Piir (MMP): Soovime selle kujundiga viidata 20. sajandi vastuolulisusele: ühelt poolt vägivaldsed ideoloogiad ja enneolematult ohvriterohked sõjad, teisest küljest rahu- ja keskkonnaliikumised, inimõiguste üldine tunnustamine, vabaduste levik, teiste huvide ja arvamuste respekteerimine. Lähiajaloo terviklikuks mõistmiseks on nende vastuoluliste tendentside kujutamine tähtsam kui seostamata faktide kuhjamine või koolkondlikud nägelused selle üle, kes on süüdi või kellel oli õigus.

Erkki Bahovski (EB): Seda kujundit saab kasutada ka üksikisiku elu iseloomustamiseks. 20. sajand oli sõdade ja suurte muutuste aeg, mis tugevasti mõjutas ka tavainimese argipäeva. Ka igapäevasel tasandil tuli ette nii varje kui ka valgust.

Kirja pandud ajalugu peegeldab alati mingit väärtuste kogumit või ideoloogiat. Mis on selle õpiku ideeliseks baasiks?

MMP: Inimõiguste, võrdse kohtlemise ja demokraatia põhimõtete järgimine, respekt minevikus elanud inimeste suhtes, püüd mõista nende ideede, otsuste ja tegude tagamaid. Sellised asjad. Ja see kõik

ei kehti üksnes ajaloo kui ainese kohta, vaid ka pedagoogilises mõttes. Ka õpilaste suhtes, kes seda õpikut kord loevad, peab autoritel olema samasugune respekt ja sisseelamisvõime. Me ei kirjuta ju ajaloolaselt ajaloolastele.

EB: Liigagi tihti üritatakse mingile teosele külge kleepida kas vasak- või parempoolse silti ja sealtpeale mõtlemine lõpeb, sest „kõik on ju selge”. Kui soovite, siis õpiku ideeliseks alustalaks on Eesti vabariigi põhiseadus, kus kirjas kõik need väärtused, mille edendamine iseloomustas ka 20. sajandit.

Mis mastaap on õpiku fookuses – Eesti või muu maailm?

MMP: Olenevalt teemast ja kontekstist. Teatud tendentsid joonistuvad paremini välja maailma mastaabis, teised jälle Euroopa dimensioonis. Eesti pöördemomentide kohta on muidugi eraldi peatükid, kuid üldiselt püüdsime siinseid sündmusi ja olusid lõimida n-ö suurtesse teemadesse. Nii peaks globaalse, regionaalse ja lokaalse tasandi läbipõimitus paremini esile tulema.

EB: Kui võtta aluseks 2013. aastal peetud vaidlus „Eesti ajaloo” II köite üle, siis siinseis õpikus on tegemist pigem kure- kui konnaperspektiiviga. Mõnikord on ajaloo õppimise ja õpetamise hädaks ettekujutuks, nagu oleks Eesti universumi keskpunkt ja siin juhatavad elu universumi direktorid. Tegelikkus on muidugi teist-

sugune, kuid nagu öeldud, annab Eesti vabariigi põhiseadusest kinnipidamine alati võimaluse näidata maailma sündmusi läbi Eesti silmade. Pigem võiks väita, et autoritena oli meie ülesandeks näidata maailmas toimunu mõju Eestile, seoste loomine maailma, Euroopa ja Eesti vahel. Ajalugu ei tohiks olla üksnes faktide jada, mida tuleb pähe tuupida.

20. sajand oli teatavasti julm ja vägivaldne. Kuivõrd mahuvad poliitika ja sõjaasjanduse kõrvale n-ö pehmed teemad – kultuur, teadus jms?

MMP: Me tõesti pingutasime, et mahuks. Poliitika ja rahvusvaheliste suhete kõrval pöörasime palju tähelepanu ka nüüdisaegsele majandusele ja tehnoloogilise tsivilisatsiooni kujunemisele. Pärast mitmeid peatükid on pühendatud kultuuri-, mentaliteedi- ja ideedeajaloole, et näidata ajastuid nende tugevustest, aga ka vastuoludest ja nõrkustest. Väga palju on katkendeid ilukirjandusest, tsitaate jms. Seegi on meie kui autorite maailmavaateline valik: et sõdimise ja vägivald kõrval ei jääks unarusse ka see ilus, loominguline ja edasiviiv, milleks inimesed on võimelised.

EB: Siin on jällegi olulised seosed. Sõda ja poliitika võivad olla tüütavad, kuid need on jätnud jälje ka kultuuri. Esimese maailmasõja kogemus mõjutas tugevasti kogu sajandi mõtlemist, kunsti ja kirjandust. Samuti holokaust ja Nõukogude kuriteod

pärast Teist maailmasõda. Ajalugu on üks tervik, mis on küll tehtud arusaamise hõlbustamiseks tükikeks, kuid need tükid ei vastandu üksteisele.

Kehtiv õppekava pöörab suurt tähelepanu eri õppeainete lõiminguks. Mida „Valguses ja varjus” selles osas pakub?

MMP: Rohkeid kirjanduskatkendeid sai juba mainitud, kuid see pole kaugeltki kõik. Näiteks võib loodusainete õpetaja kasutada abimaterjalina meie õpiku keskkonna peatükki (keskkonnakaitse kujunemine, roheliste parteide teke). Ühiskonnaõpetuse õpetaja võib anda lisalugemiseks erinevate vabastusliikumiste peatükki. Majandusõpetajale on tausta loomisel abiks peatükid aktsiaturu kujunemisest ja majanduse globaliseerumisest. Kunstiaine te jaoks saab õpikust käepärase ülevaate avangardismist, modernismist, popmuusikast jms. Ka füüsikatunni tarbeks võib ajalooõpikust juurde lugeda füüsika- ja kosmoseuuringute arengu kohta. Mõistagi on kõik need põiked eri valdkondadesse antud läbi ajaloo prisma, mis peaks ainespetsiifilist lähenemist toetama.

EB: Seoseid, taas seoseid. Kui osata hästi näiteks füüsikat, siis on ka teaduse peatüki läbimine õpikus lihtsam. Õpik võiks olla teenäitajaiks ka mingi muu aine tulevastele spetsialistidele või huvilistele – oma eriala ajalugu tundmata ei saa olla väga tõsiseltvõetav teadlane.

TOP 10

1

Inimese keha.
Lahtivõidatavate
skeemidega atlas

2

Jessica Greenwele,
Marina Aizen
Esimesed numbrid.
Klepsuraamat

3

Värvi Eestimaad.
Color Estonia

4

Paberlaevad

5

Diane Le Feyer
Uinuv kaunitar.
Nukuteater

6

Stefanie Reich,
Michaela Holzinger
Lukas ja nurgakoll

7

Rosie Dickins,
Nathalie Ragondet
Muinasmaa unejutud

8

Lisa Miles
Lillede klepsuraamat

9

Phillip Clarke
Koduaia looduse
klepsuraamat

10

Looduse uurijad.
Niit, põld, mets

TARK MEES TASKUS JA SEINAL 1.1

eMatemaatika 1.1 on elektrooniline versioon samade autorite matemaatika tööraamatust 1. klassile (1. osa). PowerPointi esitus on mõeldud kasutamiseks õpetajale klassi ees. See on kujundatud sarnaselt tööraamatu paberversioonile ning võimaldab tööraamatu paarislehekülge projektoriga suuremalt kuvada. Lehekülgede vahel liikumine ning lisavõimaluste kasutamine toimub lihtsate nuppudega, mis on juba tuttavad õpetajale, kes on kasutanud Koolibri teisi esitlusmateriale (nt eLoodusõpetust).

Võrreldes paberraamatuga sisaldab esitlus mitmeid lisafunktsioone ja toimib seega mingis mõttes õpetajaraamatuna. Ülesannetele on antud vastused ja lahendused, mida saab vaadata ülesande juures olevat nuppu vajutades. Need hõlbustavad õpi-

laste töö kontrollimist. Mitmete ülesannete vastused ilmuvad sammhaaval – see pakub tööks materjaliga uusi võimalusi, näiteks teha ühiselt ära osa ülesandest ja jätkata iseseisvat lahendamist poole pealt või siis arutleda, milliste sammudega üles-

annet lahendatakse. Mõnel ülesandel on lahendusi rohkem kui üks ning ka sellele on esitluses tähelepanu juhitud.

Paberraamatule lisaks sisaldab eMatemaatika ka täiendavaid häälestusküsimusi: mis seostub arvudega 1–10, lisapilte ajalisest (enne-pärast) seosest ja mängulist ülesannet kassi asukoha kirjeldamisest. Meeleolukad on videod, mis õpetavad numbreid kirjutama.

eMatemaatikast leiab ka mõningaid täiendavaid juhiseid ja soovitusi tööraamatu kasutamiseks, näiteks kuidas viia klassis läbi arvude võrdlemise täringumängu. Tunni edukaks läbiviimiseks on vajalik materjal eelnevalt läbi vaadata ning tunnis kasutatavate võimalustega tutvuda.

Teiseks poolaastaks valmib ka tööraamatu 2. osa hõlmav e-materjal.

EUROOPA JA EESTI. LOODUSGEOGRAAFIA

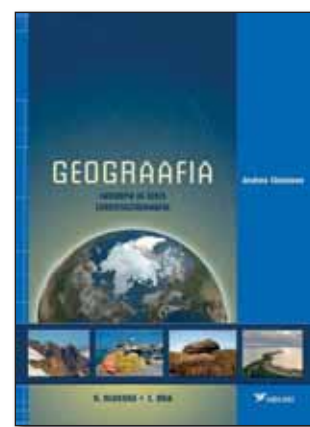
9. klassi geograafiaõpiku rikkalikult skeemide ja fotodega illustreeritud 1. osa annab teadmisi Eesti ja Euroopa loodusgeograafiast. Õpiku ülesehitus on sama nagu 7. ja 8. klassi geograafiaõpikus. 9. klassi õpikus süvendatakse ja laiendatakse ka juba eelmistes klassides omandatud teadmisi, lõimides neid ainekavas küll otseselt puuduvate teemadega, et paremini mõista looduses esinevaid nähtusi ja protsesse kui tervikut. Õpikust leiame tuge elukestva õppe vajalikkusele ja võimalikele elukutsevalikutele (nt meteoroloogi või hüdroloogi elukutse); selgitatakse looduse kui terviküsteemi olemust; viidatakse kliimamuutuste ning maavarade ammendumise võimalikele tagajärgedele; näidatakse inimese ja keskkonna, kultuurilise ja majandusliku arengu sõltumist kliimatingimustest ja -muutustest; tähelepanu all on ka tervise- ja keskkonnaohutuse teemad (mahepõllumundus ja taimemürgid, põhjavee mõjutamine, endiste kaevandusalade taastamine jms).

Õpik jaotub kolmeks suuremaks peatükiks: „Euroopa ja Eesti asend, pinnamood ja geoloogia“, „Euroopa ja Eesti kliima“ ning „Euroopa ja Eesti veestik“. Iga peatüki lõpus on kokkuvõtlik lühiülevaade õpitust, ülesanded vajalike oskuste harjutamiseks ja kinnistamiseks, peatükis käsitletud mõis-

tete ja kohanime loetelu. Õpiku lõpus on lisadena ära toodud üldine mõistete sõnastik, kus on lisaks põhimõistetele selgitatud ka mitmeid teisi vajalikke mõisteid, ja geokronoloogiliste perioodide tabel.

Õpiku esimene peatükk tutvustab paralleelselt Eesti ja Euroopa asendit, pinnamoodi, piirkonna geoloogilist kujunemist. Autori toodud ülevaade ja andmed nii Euroopa kui ka Eesti geograafilise asendi kohta võimaldavad hinnata asendi plusse ja miinuseid, asendist johtuvaid looduslikke ja majanduslikke võimalusi. Geoloogilise ehituse ja mandrijää toime analüüsimiseks on võimalik kasutada erinevaid skeeme ja illustreerivaid fotosid, tutvuda geokronoloogilise skaalaga. Maavarasid käsitlevates peatükkides iseloomustatakse tähtsamaid Eestis ja Euroopas leiduvaid ning kasutatavaid maavarasid, illustreerivad kaardid annavad ülevaate peamiste maavarade paiknemisest.

Kliimat käsitlevas peatükis tuuakse välja peamised kliimat kujundavad tegurid nii

Euroopa kui ka Eesti erinevates piirkondades. Kliimakaartidel toodud andmed võimaldavad luua seoseid erinevate looduse komponentide vahel ja arendavad kaardilugemisoskust. Eraldi on käsitletud kliima muutumisega kaasnevat keskkonnaprobleemi mõnedes Euroopa riikides.

Õpiku kolmandas peatükis antakse ülevaade Euroopa ja Eesti suurematest jõgedest-järvedest. Eraldi peatükid on pühendatud

Läänemerele ja selle elustikule, selgitatakse veekogu eripära, tutvustatakse selle erinevaid rannikutüüpe. Õpilane saab ülevaate Läänemere lahtedest, saartest, poolsaartest, ning nende asukohast kaardil. Õpiku selles osas räägitakse ka üldistest igapäevase veemajandusega seotud probleemidest, põhjavee moodustumisest ja kasutusest, vee hinnast, keskkonnakaitsest. Eri peatükk on pühendatud soodele ja nende kaitsele.

Aasta lõpuks jõuab koolidesse ka 9. klassi geograafia õpiku 2. osa „Euroopa ja Eesti. Rahvastiku- ja majandusgeograafia“, mille käsikiri on kirjastusse juba laekunud.

KOOLIBRI TEABEPÄEVAD RAAMATUKOGUHOIDJATELE

EESTI ÕPPEKEELEGA KOOLID

15.09	10.00	Tallinn – Eesti RR väike saal, Tõnismägi 2
15.09	12.00	Harjumaa – Eesti RR väike saal, Tõnismägi 2
16.09	12.00	Tartumaa – TÜ raamatukogu, ruum 243, W. Struve 1, Tartu
17.09	12.00	Valgamaa – Valga Maavalitsus, Kesk 12
18.09	10.00	Võrumaa – Võru Lasteraamatukogu, Jüri 54
18.09	13.00	Põlvamaa – Põlva Kultuuri- ja Huvikeskus, Kesk 15
22.09	12.00	Raplamaa – Rapla Vesiroosi Gümnaasium, Viljandi mnt 69
23.09	12.00	Pärnumaa – Pärnu Keskraamatukogu, Akadeemia 3
24.09	12.00	Viljandimaa – Pärnumuusika Ait, Tasuja pst 6, Viljandi
25.09	12.00	Jõgevamaa – Jõgeva Kultuurikeskus, Aia 6
26.09	10.00	Lääne-Virumaa – Hotell Wesenbergh, Tallinna 25, Rakvere
26.09	13.00	Ida-Virumaa – Kersti Võlu Koolituskeskus, Kooli 7, Jõhvi
29.09	12.00	Läänemaa – Hotell Promenaadi, Sadama 22, Haapsalu
30.09	12.00	Järvamaa – Järvamaa Keskraamatukogu, Lai 33, Paide
01.10	12.00	Saaremaa – Hotell Arabella, Torn 12, Kuressaare
02.10	12.00	Hiiumaa – Kohvik Gahwe, Kärkla

VENE ÕPPEKEELEGA KOOLID

22.09	10.00	Tallinn, Harjumaa – Eesti RR kuppelsaal, Tõnismägi 2
23.09	11.00	Ida-Virumaa – Kersti Võlu Koolituskeskus, Kooli 7, Jõhvi
23.09	14.00	Narva – Narva Kolledž, Raekoja plats 2

Koolituste toimumiskohad on üleval ka Koolibri koduleheküljel!

Registreeruda saab Koolibri kodulehel, e-posti aadressil koolibri@koolibri.ee või helistades telefonil 651 5300.

KOHTUMISENI SEPTEMBRIS!

KEHALISE KASVATUSE ÕPETAJA KÄSIRAAMAT

V. Sahva „Kehaline kasvatus I–IV klassile. Käsiraamat õpetajale“ esimene trükk anti välja 1969. aastal, täiendatud 2. trükk ilmus aastal 1981. V. Sahva on iseloomustanud oma kogumikku järgmiselt: „Raamat annab meetoodilisi juhendeid kehalise kasvatus tunde läbiviimiseks I–III klassis. Rohkesti esitatakse mitmesuguste harjutuste kirjeldusi, samuti tundide näidistööplaane. Käesolev teos on mõeldud käsiraamatuks üldhariduskooli kehalise kasvatus õpetajatele ja vastava eriala üliõpilasele“. Eelpool kirjutatu käib ka uuenduskuuri läbi teinud 3. trüki kohta, mis ilmub 2014. aasta sügisel.

Käsiraamat on koostatud I kooliastme õpetajale riikliku õppekava alusel ning selle eesmärgiks on abistada õpetajat töökava koostamisel ning õppe- ja kasvatusprotsessi juhtimisel. Lisaks aitab see riiklikus õppekavas kehalise kasvatus üldpädevuste, läbivate teemade ja lõimingute loomisel ülejäänud õppeainetega. Kehaline kasvatus on õppeaine, kus mitmesuguseid liikumisviise ja spordialasid õpitakse praktilise tegevuse kaudu. Siinkohal on oluliseks lüliks aine omandamisel õpetaja, kes on pädev nii spordialade didaktikas kui õpetamise meetoodikas.

Käsiraamatus esitatud harjutused on osake suurest võimlemisharjutuste pagasist. Neid saab kasutada kui pidepunkte õppekava lahtimõtestamisel ja oma fantaasia rikastamisel. Lisaks põhivõimlemise harjutusvarale ja tunni tööplaanidele, annab raamatu teine pool ülevaate sügis-, talve- ja kevadveerandi õuetundidest. Kevad- ja

sügisveerandil tuleb rõhku panna jooksu-, viske- ja hüppeharjutustele, talvel suusatamisele ja uisutamisele. Käesolevasse abistavasse materjali tuleb suhtuda loovalt, arendada seda edasi, arvestades töökeskkonda ja -tingimusi ning õpilaste iseärasusi.

Käsiraamatu esimeses osas käsitletakse kehalist kasvatust kui õppeainet üldisemas pildis: antakse ülevaade kehalise kasvatus üldalustest, hindamisest (sh kujundav hindamine), I kooliastme õppetegevustest ning õpitulemustest. Uue aspektina, ka riiklikus õppekavas, on välja toodud teadmised spordist ja liikumisviisidest. Kogumiku teine ja kolmas osa on pühendatud vastavalt vahendita ja vahendiga harjutustele, mille alla kuuluvad hüpits, võimlemiskepp ja pall. Neljas peatükk on pigem rakendusliku tähendusega, kus on välja toodud harjutused vahenditel – varb-

seinal, võimlemispingil ja mattidel. Viimased on pigem akrobaatilise iseloomuga, mis loovad baasoskused kogu akrobaatika edasisele omandamisele. Teise, kolmanda ja neljanda peatüki alt leiab lugeja lisaks põhjalikule harjutusvarale ka näidistööplaanid vastavate tehnikaelementide õpetamisega. Raamatu viies peatükk on pühendatud välitundide läbiviimisele, mille alla kuuluvad suusatamine, uisutamine ning sügis-kevadperioodil staadionitunnid. Esimalt on välja toodud talispordialade õppepaikade kirjeldused; varustuse vajadus ja hooldus; riietumine ning ilmastiku roll tundide läbiviimisel. Näidistööplaanidest saab ülevaate mõlema ala algõpetusest. Sügis- ja kevadveerandil on raamatus keskseks teemaks välitundides kergetõustik, mis I kooliastmes koosneb jooksu-, hüppe- ja viskeharjutustest ning nendega seoses olevatest liikumismängudest väljakul ning maastikul. Lisaks on tööplaanides mitmeid lihtsamaid reaktsiooni ja kiirusliku iseloomuga liikumismänge ja teatevõistlusi.

Käesolev raamat peaks kuuluma iga noore kehalise kasvatus õpetaja öökapi-raamatute hulka. See annab inspiratsiooni ja uusi mõtteid laste mitmekülgeks sportlikuks arenguks. Soovin, et raamat oleks abiks noorele õpetajale oma tundide loovamaks muutmisel ja kogenud pedagoogidele mõtete värskendamiseks.

TEELE METSTAK,
Gustav Adolfi Gümnaasiumi
kehalise kasvatus õpetaja

AJAGA KAASAS

Uuendatud kujunduse ja kaasajastatud sisuga eesti keele õppevara vene õppekeele kooli 5. klassile koosneb kaheosalisest õpikust, töövihikust ja plaadist kuulamis-ülesannetega. Komplekti juurde kuulub ka Antidea Metsa õpetajaraamat „Vaatame sügavuti“, mis pakub eesti keele õpetajale meetoodilisi vihjeid tunni planeerimiseks ja läbiviimiseks ning seega pakuvad eduelamusi ning ergutavad omandama suhtlusoskusi, mis on abiks igapäevastes olukordades.

Kommunikatiivse orientatsiooniga õppevahend on suunatud kõigi osakuste arendamisele ning võimaldab õpetajal/õpilasel valida just oma tüübile ja loovusele sobiva keeleõppe mudeli. Erisuguse raskusastmega ülesanded on ka erineval keeletasemel 5. klassi õpilasele jõukohased, seega pakuvad eduelamusi ning ergutavad omandama suhtlusoskusi, mis on abiks igapäevastes olukordades.

Õpiku **keeleaines** on eakohane, aga samas mänguline: kool ja kodu, mängud ja sport, loodus ja loomad jms. Teksti- ja kõnearendusmaterjal on õppijakeskne ning pakub teavet õpilaste huvide teostamiseks ja oma andelaadi arendamiseks. Loetakse, vesteldakse ja arutletakse näiteks järgmistel teemadel:

- Kuidas huvitavalt suveaheaega veeta?
- Milline on Eestimaa loodus sügisel ja talvel?
- Millised on eestlaste rahvuspühad ja kuidas neid tähistatakse?
- Mida teha, et terve olla ja terveks saada?
- Missugused on õpilaste mured kodus ja koolis?
- Kuidas hoida sõprust õe-vennaga?
- Millised on meie nimelood?
- Mida huvitavat võib näha Lapimaal?

Arvukad paaris- ja rühmatöö ülesanded edendavad õpilaste koostööoskusi ja annavad võimalusi eesti keelt rühmas või rollimängus harjutada ning teadmisi vahetada.

Õppekomplekti temaatika integreerib keelealaseid teadmisi teiste ainete (kirjandus, inimese- ja loodusõpetus, laulmine jt) ja üldise õpitegevusega. Käsitletavat keeleand, viisakus- ja suhtlemisvõlgendit toetavad õppijat ümbritsevas keele- ja infoühiskonnas.

Õpiku tsükiline ülesehitus võimaldab õpilasel tunnetada oma teadmiste ja oskuste arengut. Õppetsükli keelelise ja meetoodilise sisu määrab kõigi osakoste tasakaalustatud arendamine käsitletava teema lõikes, mille lõpptulemuseks peaks olema reaalne valmisolek teemakohaseks suhtluseks. Iga õppetsükli lõpetab kordamistund, mis aitab õpilasel omandatud oskusi hinnata. Näiteks on tsükli „Rõõmuga kooli“ järgmised ülesanded: küsi, millised tunnid su kaaslasel meeldivad; võrdle Tallinna prantsuse lütseumi ja Lohusuu kooli; palu müüjal näidata vihikuid ja raamatuid jms.

Iga õppetsükli on rubriik „Oh neid kasse!“, mis sisaldab teemaga seotud lõbusaid kassijutte aitamaks õpilastel oma lemmikloomi paremini tundma õppida.

Lisaks õpilase loovust ja omaosalust arendavale meetoodikale on õppekomplekti eesmärgiks avardada õpilase silmaringi läbi lõimimise Eesti kultuurikeskkonda (eesti lastekirjanike looming, lood Eesti paikadest, eestikeelset laulu). Õpilase viivad Eestis toimuvaga kurssi ka nn miniprojektid ja keeleülesanded, mis suunavad otsima infot eestikeelsetest teatmeteostest. Uus rubriik „Ohhoo!“ juhib õpilase õpikust välja – keelekeskkonda ja erinevates meediakanalitesse.

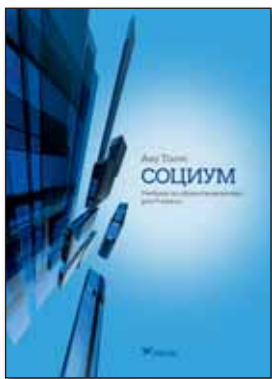
Grammatika on õppekomplektis esitatud suhtlus-eesmärgi arvestades elulistes olukordades miniteks- tude, mõisteskeemide, grammatikabelite jms kaudu. Riikliku ainekava järgi käsitletakse õpikus läbivalt järgmisi grammatikateemasid: tegusõna liht- ja täisminevik, *ma-* ja *da-*infinitiiv, teemakohaste tegusõnade rektioon, käskiv kõneviis, tingiv kõneviis, omadussõna võrdlusastmed, järgarv, liitsõnamoodustus, sihitise käänded, liitlause moodustamine.

Töövihiku harjutused kordavad ja kinnistavad õpiku sõnavara, grammatikat, suhtlemisvõlgendeid, lause- te moodustamist ja tekstiloomet. Töövihiku ülesandeid saab kasutada õppetöö individualiseerimisel, kuna paljud mängulised harjutused (piltmõistatuste ja ristsõnade lahendamine, joonistuste, skeemide ja diagrammide koostamine) võimaldavad rakendada erinevaid õpirežiime.

Kulamisplaadil on hääldusharjutusi, kahekõnised ja tekste, mis arendavad kuuldo mõistmist ning mille toel õpitakse erinevate kõnelehtede jutust aru saada, küsimusi sõnastama ja neile kiiresti reageerima ning kõnetiketite väljendeid kasutama.

ANTIDEA METSA, ANNE JÄNESE,
autorid

UUEDI

VÕLULIIVA VÕIMALUSED

Kunstikasvatuse peamine eesmärk on lastel avastada erinevaid materjale ja vahendeid ning tunda rõõmu loovtegevustest. Lastel peaks säilima julgus kasutada ja katsetada kunsti kui isikupärase eneseväljenduse vahendit. Uute võimaluste ja vahendite peamine tutvustaja on õpetaja.

Raamat „Värviline võluviiv“ tutvustab isemoodi tehnikas teostatud töid: kõik raamatu mustrid, pildid, kaardid ja lauakaunistused on valmistatud värvitud liivast. Raamatus on palju erinevaid teemasid. Iga pildi tegemiseks annab autor samm-sammulisi õpetusi ja ideid. Autor pakub põnevaid teemavaldkondi, aga igaüks saab neid ise edasi arendada ja uusi välja mõelda. Näiteks: meie oma riigi rahvusliku sümboolikaga seotud teemad; põnevad kaardid erinevateks tähtpäevadeks.

Nähes oma rühma 5-6-aastasi lapsi suure huviga värvilist liivast pilte tegemas, küpseski soov koostada raamat „Värviline võluviiv“, et innustada ka teisi huvilisi seda erakordselt põnevate tehnikat avastama. Õpetajal on selles protsessis kõige suurem roll: õpetaja valmistab ette materjali.

Nii tutvustab õpetaja eeltöid liivaga, näitab erinevaid värvitoone, sest liiva värvimine on üks suur katsetamine. Alati ei

tule soovitu esimesel katsel välja, sest tulemust mõjutavad liiva enda looduslik värv ja struktuur, nii tekib aga töö käigus rohkest lisatoone ning tumeduse ja heleduse järgi võib teinekord saada igast värvist veel omakorda 4-5 varjundit. Värvide nimetamine (hülgehall, kastanpruun jne) arendab aga lastes suuresti fantaasiat. Kunstitööde analüüs ongi verbaalse arengu seisukohalt oluline: täieneb sõnavara, aktiveerub kõne ja jutustamisoskus.

Õpetaja õpetab ja suunab lapsi vahendeid kasutama: joonlaua ja pliitsiga teibi-

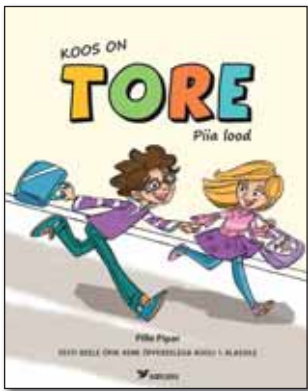
ribale vertikaalseid ja horisontaalseid jooni tõmbama; teibipinnalt knopka abil detaile eemaldama; katepaberist vabastatud liimisele pinnale värvilist liiva puistama jne. Lihtsate mustrite koostamisega saavad 5- ja 6-aastased lapsed suurepäraselt hakkama, samuti teibipinnale lihtsate piltide kavandamisega. Õpetaja käsutus on terav paberinuga, millega ta lõikab pildi või mustri kontuurid teipi katval paberil lahti. Laps eemaldab paberi knopka abil ja katab teibiosa värvilise liivaga. Liiva on võimalik kombineerida ka looduslike materjalidega, nagu lille kroonlehed ja lehed.

Lauakaunistusi ja isadepäeva humoorikaid hiire- ja jänkulpilte valmistasid rõõmsal meelel 5-aastane Emma ja 6-aastane Jakob.

Lisaks samm-sammuliste õpetustele on raamatus juttu ka nippidest, mida on kasulik ideede teostamisel kindlasti arvestada: need on raamatus väikeste lipikutena vastava teema juures. Näiteks: mitut teibi-riba paberile kleepides jälgi hoolega, et iga uue riba serv kataks 1-2 mm jagu eelmist. Niisiis – tehnika, millega tutvud, on eriline. Tegutsemisrõõmu ja põnevaid avastusi!

AIVE NOORMAA,
autor

KOOS ON TORE!

„Õpetaja, õpime veel neid päevi!” ütles mulle väike kuueaastane poiss tunnis. Küll seda oli tore kuulda! Päevi õpime me alati kõik koos ühes rütmis lugedes ning klassis ringi liikudes. Iga kord, kui pühapäevani jõuame, alustame uut lugemisringi pisut vaiksemalt. Seni, kui klassist kostub vaid sosin ning lõpuks liiguvad vaid suud. See on nipp, mida ma päevade õppimisel (ja tegelikult ka muude teemade juures) olen sageli kasutanud. Väga lihtne, aga samas õpilasi sütitav – küll on tore klassis tunni ajal ringi kõndida ning lõpuks ainult suud maigutada! Naljakas ju. Ja naer on hea vahend, et võtta maha pingeid ning koos midagi vahvat teha. Seda õpikut 2013. aasta suvel kirjutades tuletasin seesuguseid toredaid lugusid kogu aeg meelde. Tähtsin, et ka õpikusse kanduks üle kogu see positiivsus ning mängulust, mida õpilastega koos toimetades sageli kogen. Kooliaasta jooksul katsetasin aga erinevaid harjutusi, luuletusi, tekste, mängu ja dialooge koos õpilastega

läbi – mis toimis, jäi õpikusse, mis mitte, seda kas kohendasin või jätsin kõrvale. Õpik on üles ehitatud lugudele. Peategelane Piia käib esimeses klassis, tal on ema, isa, kaks venda ja koer. Tegevusliin jaguneb laias laastus kaheks: ühes toimetab Piia koos õpetaja ja klassikaaslastega, aga teises on Piia pere seltsis. Iga tund algab looga, millest hargnevad edasi harjutused, rääkimisülesanded ning ka mõned ülesanded töövihikus. Väga suur roll on pildidel, mis on üsna detailsed ning peaksid lastele – ja miks mitte ka õpetajatele ning lastevanematele – pakkuma avastamisrõõmu. Õpikut mitmekesistavad luuletused ning mängud, mida ma soovitan tundides kindlasti koos õpilastega aktiivselt kasutada, sest nii saavad lapsed liikuda ja tund on mängulisem. Materjali osas on õpik pigem tihe kui tühi. Seetõttu tuleks ühe tunni ainesesse suhtuda paindlikult ning valida ülesandeid ning käsitletavat materjali vastavalt klassile. Ühes tunnis ei jõua kindlasti kõike teha (üks paarisleht õpikust ning üks paarisleht töövihikust), aga see pole ka vajalik. Õpikujuurdekuuluvad kakstöövihikut ning arvuti abil kasutatav lisamaterjal (PowerPoint). Lisamaterjal on mõeldud õpetajale ja võimaldab näidata suurelt klassi ees pilte, tekste, kuulata dialooge ja luuletusi, vaadata töövihiku ülesandeid koos vastustega. Ma loodan, et „Koos on tore. Piia lood” saab õpetajatele mõnusaks vahendiks, mis inspireerib ning mille abil on lihtne ja huvitav eesti keele tunde läbi viia. Toredat katsetamist!

PILLE PÕPÕ,
autor

Näidislehekül

Iga paarislehekül põhineb ühel lool. Selle võivad ette lugeda õpilased või õpetaja.

Küsimused ja ülesanded aitavad teksti mõista ja mõtestada.

Teema võttesõnadele on hea tunnis tähelepanu pöörata, aga neid ei pea pähe õppima.

Uue tähe õppimine. Siin on toodud õpitava tähega algavad sõnad. Enamasti saab neid sõnu otsida ka pildilt.

Lehekülje ülaseras on tähestik. Tunnis õpitav täht on teistest tähtedest suurem ja punast värvi. Juba õpitud tähed on tumedas trükkis.

LUULETUS VÕI LAUL, mida saab koos lastega lugeda. Laulu juures on roosa ringike, mis suunab õpiku lõpulehekülgedele. Seal on toodud soovituslik veebilink, et kuulata laulu viisi.

Dialoogid aitavad lapsel aktiivselt sõnavara omandada ning harjutada paaristööd.

See rubriik võtab teema kokku ning annab õpilastele võimaluse rääkida endast ja seostada õpitavat oma eluga.

Teistest poolaastast asendub rubriik ÕPIME TÄHTE! rubriigiga TEGUSÕNAD. Välja on toodud tegusõna pöörded ning pööratud ühte tegusõna, mis on vastava teema juures oluline.

Roosa ringike tähistab mängu. Mängu juhend on õpiku lõpus.

TEGUSÕNAD

UISUTAMA

ma uisutan me uisutame
sa uisutad te uisutate
ta uisutab nad uisutavad
ei uisuta

НЕТ НИЧЕГО ИНТЕРЕСНЕЕ, ЧЕМ ПРОЦЕСС ПОЗНАНИЯ И ТВОРЧЕСТВА!

Учитель редко бывает полностью доволен теми учебными пособиями, с которыми ему приходится работать. Хочется верить, что новый учебник по русскому языку для 7 класса (авторы Н. Береснева и Н. Нечунаева) поможет в какой-то мере заполнить пробелы и даст возможность ученикам с помощью учителя войти в увлекательный и прекрасный мир языкознания.

Учебник соответствует Государственной программе обучения и дает целостное представление об отдельных разделах русского языка, его правилах и законах, показывает связи между разделами языкознания. Изучение теоретических разделов совмещается с прикладными, практическими задачами. Компактное изложение теоретических сведений сопровождается в учебнике иллюстрированными примерами и рисунками, схемами и таблицами. Все это, безусловно, поможет учащимся осознать и запомнить некоторые основополагающие сведения, облегчит восприятие теории.

В первой части основное внимание уделяется повторению материала, изученного в 4–6 классах (фонетика, графика, орфография; самостоятельные и служебные части речи; синтаксис и пунктуация), и работе с особыми формами

глагола причастием и деепричастием. Вторая часть посвящена изучению таких единиц синтаксиса, как словосочетание и простое предложение. С первых страниц учебника начинается работа с текстами.

На мой взгляд, большое достоинство данного учебного пособия в том, что учащиеся при работе с ним постепенно осознают, что наука о русском языке – это не перечень орфографических и пунктуационных правил, а интересное и увлекательное путешествие в мир слова. Учебник содержит оживляющие материал и ставшие привычными для учеников рубрики «Это интересно!», «Проверьте себя», «По страницам словаря», «Веселая минутка», «Возьмите на заметку», «Задачи для любознательных».

Орфографические и пунктуационные правила тесным образом связаны с теорией языка, поэтому новый учебник содержит разнообразный материал для отработки навыков и умений, при этом все задания выстроены по принципу «от простого к более сложному».

Для решения учебных дидактических задач в учебнике представлены интересные тексты, способствующие духовному развитию ученика, соответствующие возрастным особенностям школьников, и вместе с тем насыщенные орфографи-

чески, грамматически, пунктуационно и стилистически, что очень важно, так как позволяет не терять из виду практические цели изучения предмета. Все это поможет учителю наладить системную работу по предупреждению и исправлению ошибок и позволит организовать лично ориентированное обучение русскому языку.

В каждом разделе учебника много разнообразных творческих заданий: допиши, придумай, что будет дальше, сочини нечто жанрово аналогичное, поделись своими впечатлениями; есть задания исследовательского характера. Такие задания позволяют поддерживать учеников в атмосфере творческого поиска, которая действует на них вдох-

новляюще и постоянно развивает в речевом отношении.

В целом же такой учебник удобен и для учащихся, и для учителя. Он обеспечивает преемственность и перспективность обучения русскому языку, с таким учебником учителю легко организовать работу по изучению нового материала и закреплению и повторению пройденного. Используя богатый практический материал данного учебника, учитель имеет возможность конструировать уроки, прибегая к различным вариантам организации учебной деятельности учащихся. К учебнику прилагается и рабочая тетрадь, где учитель найдёт множество интересных заданий и тестов для работы с наиболее трудными темами.

Как работать с этой книгой? В первую очередь, с удовольствием. Ведь задача авторов состояла в том, чтобы дать учителю русского языка занимательный материал по предмету, который поможет вызвать у учащихся живой интерес к изучению русского языка.

Надеюсь, что в конце учебного года вы закроете этот учебник с пониманием, что нет ничего интереснее, чем процесс познания и творчества.

НАТАЛЬЯ БЕРЕСНЕВА,
учитель-методист Эхтеской
гуманитарной гимназии